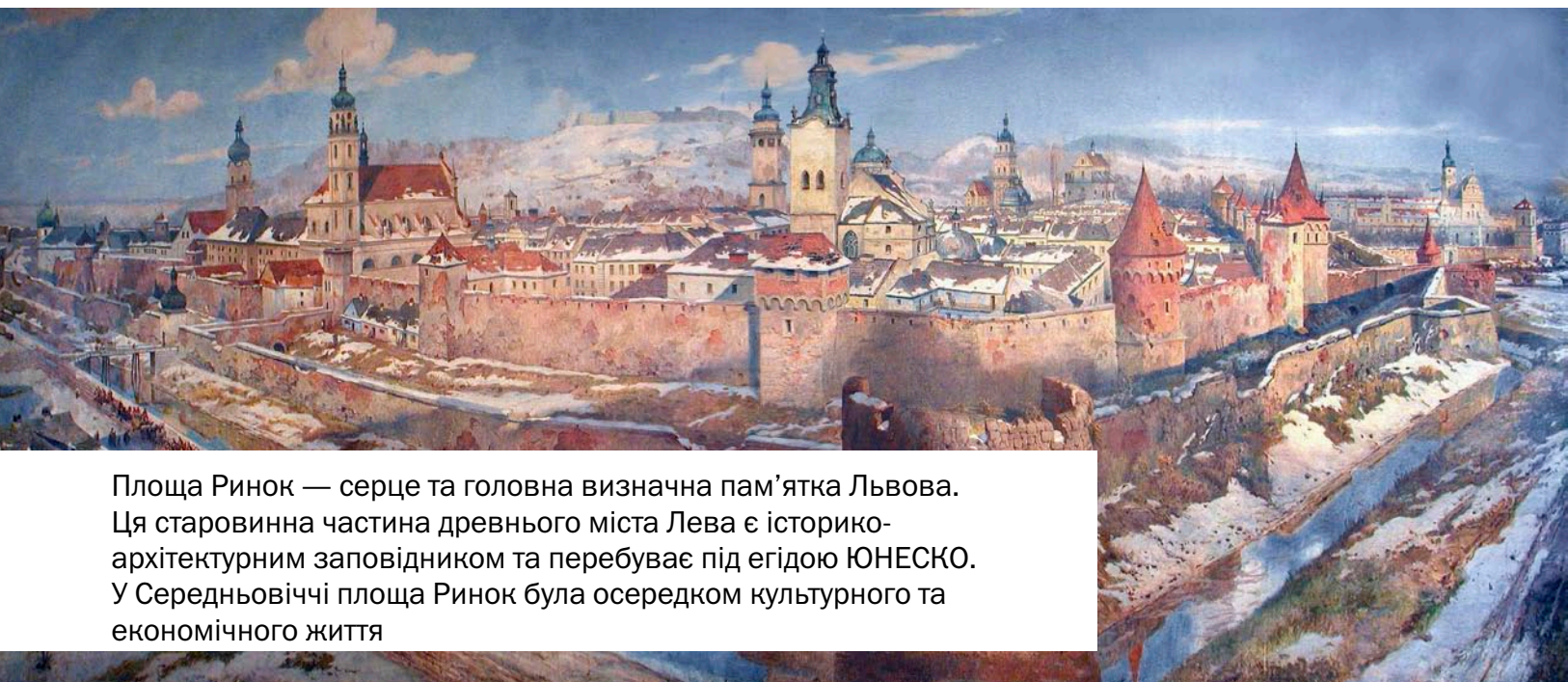

Колись аптекарі були мільйонерами

Площа Ринок — серце та головна визначна пам'ятка Львова. Ця старовинна частина древнього міста Лева є історико-архітектурним заповідником та перебуває під егідою ЮНЕСКО. У Середньовіччі площа Ринок була осередком культурного та економічного життя

АЛЕМБЕК, АВТОР ПЕРШОГО ОПИСУ ЛЬВОВА

На площі Ринок у Львові три-чотири століття тому жили дуже багаті й шановані у місті люди. Були серед них і такі, хто мав безпосередній стосунок до фармації та медицини.

У будинку № 13 мешкав Йоган Альнпек, або ж Алембек, син Яна Альнпека з Фрайбурга та Катерини з Вольфовичів. Він був відомим львівським аптекарем, райцею і навіть бурмістром, тобто очолював міську раду. Це була високоосвічена людина, автор першого опису Львова.

Збереглося дуже мало даних про молоді роки Яна Алембека. Відомо, що він вчився на аптекаря за кордоном, у 1582–1586 рр. перебував у Вроцлаві, про що свідчать записи в його особистому записнику (Imi-opnik), що дійшов до наших днів. В 90-х рр. XVI ст. навчався в Падуї (тепер Італія).

Під час навчання Алембек завів багато знайомств із німецькими студентами, завдяки чому згодом отримав пропозицію від давніх знайомих зробити опис Львова для німецького видання про найвизначніші міста світу. Це видання, присвячене імператору Максиміліану II, готували три редактори — Й. Браун, С. Новелянус та Фр. Гоґенберг. Результатом такої співпраці став перший друкований опис Львова *Topographia civitatis Leopolitanae* («Топографія міста Львова»), який побачив світ у Кельні в 1618 р. Пізніші дослідження показали, що то була скорочена версія рукопису Я. Алембека.

Друкований опис Львова супроводжувався гравюрою панорами Львова, ймовірно роботи Авреліо Пасароті (Aurelio Passaroti) — королівського інженера, з яким Алембек мав добрі стосунки.

У 1597 р. Алембек після навчання повернувся до рідного міста й потрапив

до в'язниці через майнові проблеми. З 1602 р. він очолював демократичний рух львівських міщан проти узурпації влади в місті львівським патриціатом, за що двічі зазнавав ув'язнення і за образу магістрату був позбавлений громадянства Львова, яке йому повернено указом короля Зигмунта III лише в 1607 р. Цей період діяльності званого аптекаря висвітлений у його особистих нотатках, які довгий час зберігалися в архівах Львова.

Під час пошесті 1623 р. Алембек втратив дружину і доньку. При другій епідемії 1625 р. його було призначено бургомістром з огляду на його знання та вміння боротися із заразою.

В історичній спадщині Я. Алембека — виписки з міських книг (книга рахунків за період 1414–1459 та книга актів ради в 1402–1459 рр.) і різних документів латинською мовою про історію Львова до 1617 р. Це дуже цінні папери, оскільки

більшість першоджерел із часом були втрачені. Ходили чутки, що деякі рукописи Алембека використав пізніше Б. Зиморович при створенні своєї праці «Потрійний Львів». Крім «Топографії міста Львова», написаної близько 1603–1616 рр., Я. Алембек є автором мемуарів про виступи львівських міщан проти міського патриціату, опису епідемії 1623 р. та інших записок.

АПТЕКАРІ Й ЛІКАРІ — ГОРДИСТЬ МІСТА

Кам'яниця № 23 належала знаному численному роду Шольц-Вольфовичів. Вони були німцями за походженням і родичами половини міськради. На площі Ринок родині належало аж чотири будинки, в тому числі той, що колись височів на місці сучасної ратуші. Серед Шольц-Вольфовичів повагою користувалися відомі аптекарі, юристи і скульптори. Вони дбали про майбутнє міста — вбачали його у проведенні водогону і брукуванні вулиць. Ян Шольц-Вольфович у другій половині XVI ст. за власні кошти заклав у Львові найстаріший парк в Україні — Єзуїтський (парк Костюшка, нині — ім. Івана Франка), витративши на його впорядкування 1600 злотих.

Гепнерівську кам'яницю, або ж «Кам'яницю з афоризмами», спорудив львівський райця і доктор медицини Павло Домінік Гепнер. Над вікнами можна роздивитися і прочитати латинські прислів'я: *Ubi charitas ibi Deus* («Де милосердя, там Бог»), *Ubi opes ibi amici* («Де багатство, там і друзі»), *Probus invidet nemini* («Добрый не заздрить нікому»).

Кам'яниця Кільяніщинська — будинок № 33 на площі Ринок у Львові. Цією кам'яницею на початку 30-х років XVII ст. володів міщанин Лончич, а з 1637 р. — аптекар Ян Кільяніста, тому її й назвали Кільяніщинською. Сучасного (або майже сучасного) вигляду будинок набув у першій половині XVIII ст., коли був перебудований за проектом ушлявленого архітектора Б. Меретина. Перебудовувався і пізніше, в XX ст. Наприклад, у 1910 р. вхідні двері були розташовані не там, де зараз, а майже на розі, на місці нинішнього вікна.

З давніх-давен перший поверх використовувався як кав'ярня. Після

чергової реконструкції кав'ярня мала назву «На Ринку». Нині тут ресторан «Ольмар» із входом з вулиці Краківської. Але заклад має неофіційну назву — «Кентавр», оскільки бічну стіну, від вулиці Краківської, прикрашає

зображення кентавра з пивним кухлем у руці.

Будинок № 4 — унікальна пам'ятка архітектури XVI–XVII ст., що не має аналогів не тільки у Львові, а й, мабуть, у всій Європі. Будинок має власне ім'я — «Чорна кам'яниця».

Перший будинок на цій ділянці споруджений на початку 20-х років XVI ст. Власники

у власність останнього. У 1675–1677 рр. на його замовлення архітектор М. Градовський прикрасив будівлю аттиком і скульптурою на фасаді.

У 1926 р. будинок був куплений містом, а через три роки в ньому відкрили музей історії Львова. Нині тут розташований відділ нової та новітньої історії Львівського історичного музею.

Цей будинок звався Лоренцовичівським аж до 1703 р. На фасаді — низка скульптурних зображень святих, покровителів медицини. Серед них вирізняється постать вершника, який відрізає і віддає жебракові полу свого плаща. Це зображення св. Мартина — патрона родинний міщанський знак — гмерк: на фортечній стіні лев з піднятим у лапі мечем. Навколо нього — напівстерті часом літери, що розшифровуються так: Мартин Анчевський, секретар короля, доктор медицини, львівський радник.

ділянки часто змінювалися, причому іноді вона водночас належала кільком особам. У 1588 р. одноосібним володарем став Томмазо ді Альберті. Цей рік вважається датою початку будівництва «Чорної кам'яниці». Автор проекту й досі не з'ясований. Ним міг бути П. Красовський, а також Павло Римлянин і Петро з Барбони.

Томмазо ді Альберті помер у 1589 р., не завершивши будівництва. У 1596 р. власником кам'яниці став аптекар Ян Лоренцович, який відкрив тут аптеку. Його онука вийшла заміж за лікаря Мартина Никанора Анчевського. У 1645 р. будинок перейшов

За адресою площа Ринок, 2 розташована кам'яниця Бандіnellі. Будівлю зведено в XVI ст. Вона належала аптекарю Яношу Ведельському. Італієць Доменіко Монте-лупа відкрив тут першу у Львові пошту. В 1629 р. флорентійський купець Роберто Бандіnellі організував тут швидку, як на тамтешні часи, кур'єрську доставку. Згодом тут карбували монети. Два дельфіни на порталі будинку є символом успішної торгівлі. Нині в кам'яниці Бандіnellі відкрито Музей пошти і Музей коштовностей.

Підготувала Лариса Дедишина